

ה"ת 50356/06/14 - רשות העתיקות - ירושלים נגד איאד סראדיח

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 50356-06-14 רשות העתיקות - ירושלים נ' סראדיח

בפני
המבקשת
כבוד השופט דוד שאול גבאי ריכטר
רשות העתיקות - ירושלים
ע"י ב"כ עו"ד עמי שחר

נגד
המשיב
איאד סראדיח
ע"י ב"כ עו"ד עלא' זחאלקה, עו"ד סאמר שחאדה

החלטה

1. לפני בקשת הרשות העתיקות (להלן - **המדינה**) להורות על חילוט תפוסים שנטען, כי הם "עתיקות", שנתפסו בחזקתו של מר איאד סראדיח (להלן - **המשיב**), שעה שנכנס לישראל דרך מעבר הגבול בגשר אלנבי ביום 15.7.2013, בשובו מירדן. ברשות המשיב נתפסו ספרון עופרת בעל 5 עמודים (להלן - **הספרון**) וכן מקטע קלף שהתברר, כי הוא חלק מספר תורה שומרוני (להלן - **הקלף**; וביחד - **התפוסים**).

2. אין מחלוקת, כי המשיב רכש את התפוסים בירדן בשוק, ואין גם מחלוקת, כי המשיב סבר שמדובר בפריטים בעלי חשיבות, שכן הוא מסר בהודעתו לפני חוקרי המבקשת: "**שאלתי את המוכר כמה זה עולה כי ראיתי ספר שעליו סמל מנורה ועלץ וחשבתי שזה שייך לישראל ולא לירדן. גם היה שם הקלף שכתוב בשפה ארמית וחשבתי שהוא חשוב**" (הודעתו מיום 28.8.2013, ש' 5-8, סומנה 1).

השתלשלות האירועים בהקשר לתפוסים

3. ביום 3.11.2013 הגיש המשיב באמצעות עורכי הדין בלום וזחאלקה בקשה להשבת התפוסים (ה"ת 2692-11-13), ותיק זה נדון לפני כב' השופט אלכסנדר רון (להלן - **התיק הראשון**). יצוין, כי הבקשה הוגשה כנגד אגף המכס והמע"מ.

4. ביום 14.11.2013 התקיים דיון בתיק הראשון שבמהלכו הצהירה המדינה, כי הפריטים נמצאים בידי קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי, וכי התפוסה הינה מכוח סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן - **הפסד"פ**). כב' השופט רון הורה למבקשת להשלים את חוות הדעת עד למועד הדיון הבא, שנקבע לחודש דצמבר 2013.

5. ביום 22.12.2013 התקיים דיון נוסף בתיק הראשון. מהודעת המדינה מאותו יום וכן מהדיון עולה, כי בהיות המשיב אזרח ישראלי, התיק הועבר לטיפול רשות העתיקות, ותישקל הגשת כתב אישום כנגדו. בדיון הצהירה עו"ד ראומה גומא, ב"כ רשות העתיקות, כי היא מייצגת את היחידה החוקרת וכי תוגש בקשה להארכת התפוס מתוקף הפסד"פ. המשך הדיון נדחה לחודש ינואר 2014.
6. ביום 4.2.2014 נעתר כב' השופט רון להארכת מועד מטעם המדינה לצורך הגשת חוות דעת.
7. יצוין, כי ביום 16.6.2014 התקיים דיון נוסף בתיק הראשון, ללא נוכחות המשיב ובאי-כוחו, ועל-כן בקשתו נמחקה.
8. ביום 1.6.2014 הגישה המדינה בקשה להחזקת התפוסים במסגרת תיק זה, לה נעתר כב' השופט גדעוני ביום 25.6.2014 כמבוקש, מבלי שנקצבה תקופת הארכה. בבקשתה ציינה המדינה, כי החקירה מתנהלת בחשד לביצוע עבירות בתחום העתיקות, ניסיון להברחת עתיקות לישראל [עבירות לפי סעיף 22א ו-37(ג) לחוק העתיקות, התשל"ח-1978 (להלן - **חוק העתיקות**)] וכן בחשד להחזקת רכוש החשוד כגנוב. בבקשתה טענה המדינה, כי היא צופה שעד לאחר הפגרה יהיו בידיה תוצאות של בדיקות, שלאחריהן תתקבל החלטה על המשך ההליכים בתיק.
9. במכתב מיום 10.4.2016 ציין ד"ר איתן קליין, סגן מנהל היחידה למניעת שוד עתיקות, והממונה על המסחר בעתיקות במרשות העתיקות, כי בדיקות פחמן 14 שבוצעו לקלף העלו, כי מדובר בקלף המתוארך לשנת 1000 לספירה לערך, כאשר בדיקות נוספות העלו כי מדובר בחלק מספר תורה שומרוני מאותה תקופה, וקיימת "סבירות גבוהה" כי מדובר בחלק מספר תורה שומרוני שנגנב בשנת 1995 והוברח לירדן (נספח א' לבקשת החילוט). לכך צורפו חוות דעתה של ד"ר אליזבטה בוארטו ממכון וייצמן (נספח ב' לבקשה), וכן חוות דעתו של ד"ר קליין לעניין מוצאותיו של הקלף (נספח ג').
10. אשר לספרון העופרת צורפה חוות דעתו של ד"ר קליין, ממנה עולה, כי העופרת ממנו עשוי הספרון מתוארכת למאות ה-12-13 לספירה, וככל הנראה מוצאן ממבנה בעל לוחות רעפי עופרת. אשר להטבעות על גבי הספרון נקבע, **כי מדובר בזיוף מאוחר**, מתוך מטרה למכור את הפריטים כפריטים עתיקים (נספח ד'). יצוין, כי לחוות דעת זו צורף מאמר שגולל בפרוטרוט את קורותיו של ספרון דומה ונסיבות מציאתו, וכן את הסיבות למסקנה, כי התבליטים שעל גבו הנם תוצאה של זיוף מאוחר.
11. ביום 4.5.2016 הוגשה ע"י המדינה "בקשה למתן צו חילוט", ממנה עולה, כי ההליכים בענייננו התארכו בשל המתנה לקבלת תוצאות בדיקות הפחמן ממכון וייצמן. עוד ציינה המדינה בבקשה, כי פנתה למשיב בעצמו והוא "בחר להשמיע את טענותיו בית המשפט הנכבד". המדינה ציינה, כי מאחר שהמשיב שיתף פעולה בחקירתו באופן מלא, היא שוקלת בחיוב לסגור את תיק החקירה בעילה של חוסר עניין לציבורי.
12. בעקבות הבקשה קבעתי את התיק לדיון ליום 23.5.2016.
13. ביום 19.5.2016 הגישה המדינה "בקשה למתן צו חילוט בהסכמה", ממנה עולה, כי המשיב הסכים לבקשה באמצעות פניה של עורך דינו, עו"ד מ"ח (פרטיו הושמטו מפאת צנעת הפרט, כפי שיבואר בהמשך). לבקשה צורף מכתבו של עורך הדין מיום 18.5.2016.

14. באותו יום הוריתי, לנוכח ההסכמה, על חילוט המוצגים וביטול הדיון.

15. ביום 23.5.2016 התייצבו באולמי המשיב ועו"ד זחאלקה, אשר התפלאו לשמוע על ביטול הדיון לנוכח ההסכמה הנטענת. לנוכח זאת, ביום 30.5.2016 הוגשה מטעמם בקשה דחופה לביטול החלטתי, ובה נטען כי המשיב מעולם לא הסכים לחילוט, וכי עו"ד מ"ח מעולם לא היה מוסמך להסכים בשמו לאמור. עוד נטען, כי טעתה המדינה בכך שלא דרשה מעו"ד מ"ח להציג לה יפוי כוח, במיוחד לנוכח ידיעתה, כי המשיב היה מיוצג ע"י עו"ד זחאלקה.

16. לנוכח הבקשה שהוגשה, השקיתי ביום 31.5.2016 את החלטת החילוט עד למתן החלטה בבקשה, והוריתי למדינה להגיב.

17. בתגובתה מיום 13.6.2016 טענה המדינה, כי דין הבקשה להידחות וזאת מטעם "סופיות הדיון", והדרך הדיונית הנכונה היא לערור עליה. המדינה עמדה מאחורי בקשתה המוסכמת, על סמך המידע שעמד לפניה באותה עת, ועל סמך הסכמתו של המשיב, שהיה מיוצג אותה עת. לטענת המדינה, ככל שמדובר בטענת "כשל בייצוג" אין לקבלה בהתאם להלכות בעניין זה.

18. עו"ד זחאלקה השיב לתגובת המדינה ביום 14.6.2016 וחזר על עמדתו ביתר שאת, וטען, כי על המדינה היה לנהוג זהירות יתירה שעה שידעה כי המשיב היה מיוצג על-ידו, ועל כן היה עליה לברר באופן יסודי את מקור הסמכות לייצוג הנטען ע"י עו"ד מ"ח. לגופם של דברים טען המשיב, כי לא ייתכן שהמשיב הסכים לחילוט התפוסים, שעה שהגיש, מלכתחילה, בקשה להחזרתם, זמן קצר לאחר תפיסתם, בקשה שנדונה לפני כב' השופט רון. המשיב טוען, כי לא הוצגה אסמכתא לכך שמדובר בחפצים החשודים כגנובים, ולמדינה אין זכות קנויה להחזיק בתפוסים, אף אם נטען, כי הם בעלי חשיבות ציבורית. לטענת המשיב, ההפניה לסעיף 22 לחוק העתיקות אינה רלבנטית, וכי חוק זה אינו חל על התפוסים, שנתפסו בחזקת המשיב, בעוברו בגשר אלנבי, שהנו מעבר גבול. על-פי עובדות המקרה, התפוסים הוכנסו מירדן ל"אזור" (דהיינו, ליהודה ושומרון), והדבר אינו עונה על דרישות הסעיף האמור. מכאן, שהבקשה הוגשה בהיעדר סמכות טריטוריאלית לדון בה. בנוסף טוען המשיב, כי לא הוכח קיומו של יסוד נפשי, ביחס לידיעתו כי מדובר ב"עתיקה". המשיב מציע כי יינקט הליך בהתאם לסעיף 25 לחוק העתיקות, המאפשר למדינה לרכוש את התפוסים מהמשיב, ולחלופין, להותיר את שאלת ערכם הראוי לבית המשפט בהתאם להסדר בסעיף האמור.

19. לאחר כל זאת קבעתי דיון בנוכחות הצדדים ובאי כוחם, אשר התקיים ביום 21.6.2016.

20. ב"כ המדינה חזר על בקשתו. בנוסף התייחס ב"כ המדינה לכך שבין הצדדים התקיים דין ודברים ביחס לאפשרות רכישת התפוסים ע"י המדינה, ואולם אין בכוונת המדינה לעשות כן.

21. אשר לטענה בדבר הייצוג טען ב"כ המדינה, כי לא היה עליו לדעת כי המשיב מיוצג ע"י עו"ד זחאלקה, שכן ההליך הראשוני הוגש ע"י המשיב כנגד יחידת המכס, ולא נגד רשות העתיקות, ומכאן שאין מדובר באותו אורגן (פרו', עמ' 7, ש' 15-16).

22. אשר לטענת הסמכות הטריטוריאלית טען ב"כ המדינה, כי בהתאם לסעיף 2 לחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של

תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשס"ז-2007 (להלן - **חוק התיקון**), קיימת סמכות לבית משפט זה לדון בעניין, מה גם שהתפוסים נמצאו על המשיב כשעבר במעבר הגבול אלנבי, הנמצא באזור, על סמך מפה שהוצגה במהלך הדיון.

23. אשר לטענה בדבר היעדר היסוד הנפשי, היפנה ב"כ המדינה להודעתו של המשיב, לפיה היה מודע לטיב הפריטים שרכב בירדן ולחשיבותם הפוטנציאלית.

24. בהמשך, העיד ד"ר קליין מטעם המדינה בנוגע לחוות הדעת שצוינו קודם לכן, ושב ואישר את ממצאיהן.

25. בסיכומיו, חזר ב"כ המשיב על טענות המשיב. בנוסף ציין כי המדינה לא הצביעה על מקור סמכות לחילוט, והיפנה בהקשר זה לסעיף 35 לפסד"פ, הקובע, כי בהיעדר כתב אישום ובחלוף 180 יום, יש להשיב את התפוסים לאדם מהם נלקחו.

דיון והכרעה

26. לאחר כל האמור, ולאחר ששקלתי את טענות הצדדים שהועלו בכתב ובעל-פה, **אני סבור שדין בקשת החילוט להידחות, תוך שיש להורות על המשך תפיסת התפוסים לתקופה קצובה ולא ארוכה, שאם עד לסיומה לא יוגש כתב אישום, כי אז יהיה על המדינה להשיבם למשיב ללא תנאי. אם עד אותו מועד יוגש כתב אישום, תהא למדינה הסמכות להחזיק בתפוסים עד לתום ההליכים.**

חזרה מהסכמה

27. יש מקום לקבל את טענת המשיב, כי נפל פגם בהסכמתו ויש לאפשר לו לחזור בו ממנה.

28. עובדה שאין עליה חולק היא, כי המשיב, באמצעות עורכי הדין זחאלקה ובלום, הגיש בקשה להחזרת התפוסים לחזקתו כבר בחודש אוגוסט 2013, כחודש לאחר תפיסתם, אשר נדונה לפני כב' השופט רון. הדבר מעיד על כוונותיו הראשוניות. בנוסף, אף בבקשת החילוט שהוגשה ביום 4.5.2016 במסגרת תיק זה, ציינה המדינה מפורשות, כי **"המשיב בחר להשמיע טענותיו בבית המשפט הנכבד"**. משום כך נתבקשתי לקבוע דיון בבקשה, כפי שעשיתי. משמעות הדברים היא, כי המשיב היה ועודנו עקבי בגישתו, שיש להשיב לו את התפוסים. אינני יודע מה גרם לכך שהמשיב הסכים לבקשת החילוט ולכך שהקשר בינו לבין המדינה נעשה ע"י עו"ד מ"ח, ואף אין בידי לקבוע מה אירע בהקשר זה, בין המשיב לעו"ד מ"ח. די לי בכך שהמשיב עמד בתוקף על הטענה כי לא היה מיוצג, ובכך שלא הוצג יפוי כוח לעו"ד מ"ח, כדי לקבל את גרסתו. אציין, כי לא מצאתי דופי בפעולת ב"כ המדינה בכל הנוגע אל מול המשיב ועו"ד מ"ח, ולא סברתי כי היה עליו לבקש ולקבל יפוי כוח. בנוסף, אדגיש כי לא הונחה לפני כל תשתית על-מנת לקבוע כי נפל פגם בהתנהלות עו"ד מ"ח, שלא היה צד להליכים, ולא נתבקשה או נמסרה תגובתו. אני מוכן לצאת מנקודת הנחה שנפלה אי-הבנה בין המשיב לעו"ד מ"ח, ולא מעבר לכך.

29. לצד זאת, אני דוחה את טענת ב"כ המדינה, כי לא ידע, או כי לא היה עליו לדעת שהמשיב היה מיוצג ע"י משרד עו"ד זחאלקה ועו"ד בלום, רק משום שבתחילה, התבררה בקשת המשיב להשבת התפוס אל מול יחידת

המכס. הדבר אינו מתיישב עם כתבי הטענות ופרוטוקולי הדיונים במסגרת התיק הראשון, **שם הופיעה מטעם המדינה עו"ד ראומה גומא מטעם רשות העתיקות, שאף הצהירה כי היא מייצגת את היחידה החוקרת.** יחד עם זאת, לנוכח העובדה שבאי-כוחו של המשיב לא התייצבו לדיון האחרון בתיק הראשון, וכתוצאה מכך נמחקה הבקשה, יחד עם חלוף הזמן שעבר בין הדיון האחרון בתיק הראשון, לבין המשך הדיון בתיק שלפניי, אין זה מן הנמנע, כי שאלת הייצוג "נפלה בין הכסאות" ונשכחה.

שאלת הסמכות ויסודותיה של העבירה

30. סעיף 1(1) לחוק העתיקות (הגדרות) קובע, כי "עתיקה" היא, בין היתר "נכס, בין תלוש ובין מחובר, שנעשה בידי אדם לפני שנת 1700 לספירה הכללית, לרבות דבר שהוסף לו לאחר מכן והוא חלק בלתי נפרד ממנו". כמפורט לעיל, הוגשו חוות דעת בעניין התפוסים, מהן עולה כי מדובר ב"עתיקות" על-פי ההגדרה בחוק העתיקות. חוות הדעת לא נסתרו, וגם החקירה הנגדית לא הובילה לתוצאה שתסתור את מסקנות רשות העתיקות. לפיכך, יסוד זה מתקיים.

31. סעיף 22א לחוק העתיקות קובע כך:

"(א) לא יכניס אדם לישראל עתיקה מהאזור אלא אם כן קיבל לכך אישור מאת המנהל ובהתאם לתנאי האישור; אישור יכול שיהיה אישי או כללי ובלבד שאישור כללי יפורסם ברשומות.

(ב) בסעיף זה, "אזור" - כל אחד מאלה: יהודה ושומרון וחבל עזה".

32. סעיף 2(א) לחוק התיקון קובע כך:

"בנוסף לאמור בכל דין יהיה בית המשפט בישראל מוסמך לדון, לפי הדין החל בישראל, אדם הנמצא בישראל על מעשהו או מחדלו שאירוע באזור, **וכן ישראלי על משהו או מחדלו שאירעו בשטחי המועצה הפלסטינית**, והכל אם המעשה או המחדל היו עבירות אילו אירוע בתחום השיפוט של בתי המשפט בישראל" (ההדגשה הוספה).

33. אין חולק, כי המשיב, אזרחי ישראלי, רכש את התפוסים בירדן, ונתפס כשהם בחזקתו, שעה שעבר במעבר הגבול אלנבי הנמצא באחריות ביטחונית ישראלית הגם שהוא ממוקם בשטחי יהודה ושומרון. מדובר באזרח ישראלי שחזר הביתה, לישראל כשבחזקתו התפוסים, שהנם בגדר "עתיקה". על סמך גרסת המשיב עצמו בחקירתו, כפי שצוטטה לעיל, אין חולק כי היה מודע לערכם האפשרי של התפוסים ולחשיבותם הפוטנציאלית, ומכאן שקיים יסוד נפשי מספיק, בוודאי לשלב זה של הדיון. אין גם חולק, שלמשיב לא היה אישור להכניס את התפוסים מירדן לישראל דרך מעבר הגבול המצוי ב"אזור". מכאן, שעל פניו מדובר בביצוע מעשה שנחשב לעבירה בישראל, ומכאן, שקמה סמכות לבית משפט זה לדון בעניין, ומן הסתם, קמה הסמכות לתפיסת התפוסים.

היעדר סמכות לבקש לחלט את המוצגים

34. משקבעתי, כי קיימת סמכות טריטוריאלית לתפוס את התפוסים ולדון בהם כפי שהיה עד כה, יש לשאול האם למדינה סמכות לבקש את חילוטם? לטעמי, התשובה על כך היא שלילית.

35. סעיף 39 לפסד"פ שעניינו "צו חילוט" קובע כך:

"(א) על אף האמור בכל דין, רשאי בית המשפט, בנוסף על כל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה כאמור בסעיף 33, **אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ או לגביו הוא בעל החפץ; דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם.**

(ב) ניתן חפץ כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה ולא חל עליו אחד התנאים האחרים האמורים בסעיף 32, לא יחולט אלא אם החפץ ניתן מאת בעליו, או מאת המחזיק בו כדין, או על דעתו, כשכר בעד ביצוע העבירה שעליה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצועה, או בעד ביצוע עבירה אחרת הקשורה בעבירה שבה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצוע העבירה האחרת; ואין נפקא מינה אם ביצע הנידון את העבירה האחרת ואם לאו, ואף אם לא נתכוון לבצעה.

(ג) צו חילוט לפי סעיף זה יכול שיינתן בין בגזר הדין ובין על פי עתירה מטעם תובע" (ההדגשה הוספה).

36. תנאי הסעיף אינם מתקיימים בענייננו, שכן **טרם הוגש כתב אישום, ובוודאי שהמשיב לא נדון ולא הורשע בעבירה שהמדינה מייחסת לו**, בהתאם להצהרתה [ר' בהקשר זה: יעקב קדמי, על סדר הדין בפלילים, חלק ראשון - הליכים שלפני משפט, ב' (תשס"ח-2008) ע"ע 734-735]. החלופה של סעיף קטן ב' לסעיף אינה רלבנטית לענייננו.

37. סבורני, כי הסמכות המצויה בידי המדינה כעת היא לתפוס את התפוסים. כאמור, כב' השופט גדעוני האריך את התפיסה, ואולם לא נקבע מועד לסיום התפיסה. לנוכח ההתנהלות האיטית של המדינה עד כה במכלול התיקים בעניין זה, יש לקצוב את התקופה.

38. **סוף דבר.** לנוכח כל האמור, אני דוחה את בקשת החילוט בהיותה מוקדמת, בהתחשב בכך שטרם הוגש כתב אישום. לצד זאת, אני מאריך המועד לתפיסת המדינה בתפוסים עד ליום 5.9.2016, ועד למועד זה יוגש כתב אישום, אם תסבור המדינה שיש לעשות כן. אם לא יוגש כתב אישום עד למועד שקבעתי, התפוסים יושבו למשיב ללא תנאי וללא דיחוי.

המזכירות תשלח העתק מהחלטתי לב"כ הצדדים

זכות ערר כחוק.

ניתנה היום, כ"ח סיוון תשע"ו, 04 יולי 2016, בהעדר הצדדים.

